

Nr 13

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ förordningen den 11 maj 1951 (nr 230) med provisoriska bestämmelser om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar, m. m.

I en den 16 december 1955 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 42, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ förordningen den 11 maj 1951 (nr 230) med provisoriska bestämmelser om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar; samt

2) förordning om ändring i förordningen den 19 februari 1954 (nr 40) med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg.

Rörande *författningsförslagens* lydelse tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen s. 3—8.

Beträffande *propositionens huvudsakliga innehåll* må här anföras följande.

I propositionen föreslås, att bestämmelserna om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar och om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg, vilka bestämmelser gäller t. o. m. 1956 års taxering, skall tillämpas jämväl vid taxering åren 1957—1959.

Samtidigt föreslås vissa jämkningar i de nuvarande bestämmelserna om fonderna för att bringa dessa bestämmelser i bättre överensstämmelse med de år 1955 antagna nya reglerna för företagsbeskattningen. Sålunda föreslås, i syfte att förhindra att avdragsreglerna utnyttjas dubbelt, att i det fall, då inventarier förlorats eller fartyg avyttrats och den skattskyldige åtnjutit en extra avskrivning motsvarande försäkringsersättningen eller försäljningssumman, avdraget för avsättning till investeringsfond skall minskas med det belopp varmed inventariebeståndets bokförda värde nedbringats genom den extra avskrivningen.

Beträffande förordningen om särskilda fartygsfonder föreslås därjämte vissa ändringar i syfte att vinna en smidigare tillämpning. För att underlätta finansieringen av ersättningsfartyg föreslås sålunda bl. a., att länsstyrelsen redan under det beskattningsår, då nytt fartyg anskaffas, skall äga återställa den garantiförbindelse som den skattskyldige enligt förordningens bestämmelser skall lämna såsom säkerhet för det skattebelopp som debiteras om någon ersättningsanskaffning inte kommer till stånd. Har skattskyldig tecknat kontrakt om nybyggnad av fartyg, skall länsstyrelsen kunna förordna om nedsättning av garantibeloppet i den mån likvid erlagges enligt kontraktet. Vidare föreslås bestämmelser av innebörd att, då fondavsättning delvis återföres till beskattning, garantiförbindelse inte får tagas i anspråk för sitt ändamål för ett större belopp än halva den återförda fondavsättningen.

Av *statsrådsprotokollet* i ärendet inhämtas bl. a. följande.

Bestämmelser om avsättning till investeringsfonder har meddelats i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning. Dessa bestämmelser, som är av permanent karaktär, har tillkommit i syfte att befordra konjunkturutjämningen.

Vid sidan härav finns vissa provisoriska bestämmelser avseende dels investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier eller lagertillgångar (s. k. eldsvådefonder) och dels investeringsfonder för ersättande av avyttrat fartyg (s. k. fartygsfonder).

Bestämmelser om eldsvådefonder har upptagits i *förordningen den 11 maj 1951 (nr 230) med provisoriska bestämmelser om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar*. Syftet med denna lagstiftning är att bereda möjlighet till uppskov viss tid med beskattningen av medel, som erhålles såsom försäkringsersättning eller liknande i samband med förlust av inventarier och lager. Med uppskovet kan förhindras, att en betydande del av dessa medel konsumeras av skatter; under uppskovstiden kan ersättningsanskaffning verkställas.

Enligt sistnämnda förordning äger skattskyldig fysisk eller juridisk person vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt njuta avdrag för belopp, som av årsvinsten avsättes till särskild investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier och till särskild investeringsfond för ersättande av förlorade lagertillgångar. Förlusten skall ha uppstått på grund av statligt förfogande, eldsvåda eller därmed jämförlig, av den skattskyldiges åtgöranden oberoende anledning. Avdrag enligt förordningen kunde ursprungligen medgivnas vid taxering, som verkställdes åren 1951—1953. Genom förordningen den 20 februari 1953, nr 50, har förordnats att bestämmelserna i 1951 års förordning skall äga tillämpning jämväl vid taxering, som verkställles åren 1954—1956.

Bestämmelser om s. k. fartygsfonder har upptagits i *förordningen den 19 februari 1954 (nr 40) med provisoriska bestämmelser om särskild investe-*

ringsfond för ersättande av avyttrat fartyg. Denna lagstiftning, som inte har föregåtts av några liknande regler, har tillkommit mot följande bakgrund. Vad som erhålles vid försäljning av fartyg, som utgör tillgång i förvärvskällan rörelse, måste helt eller delvis upptagas såsom intäkt av rörelse för det beskattningsår, då försäljningen skett. Har ersättningsanskaffning inte ägt rum under samma år, i följd varav mot det framkomna skattepliktiga beloppet inte kan göras någon avskrivning å nyförvärvat fartyg, kan beskattningseffekten bli sådan att den avsedda framtida ersättningsanskaffningen försvåras. Genom 1954 års lagstiftning om fartygsfonder har skapats möjlighet för skattskyldig att genom avsättning till sådan fond erhalla uppskov viss tid med beskattningen av ersättningen för avyttrat fartyg just för att underlätta en ersättningsanskaffning under samma tid.

Ehuru ifrågavarande lagstiftning tillkommit närmast med hänsyn till de för rederinäringen föreliggande speciella förhållandena, har den utformats så att beskattningsansåndet kan utnyttjas av varje rörelseidkare, som avyttrat till rörelsen hörande fartyg, sålunda även t. ex. fiskare. Genom förevarande förordning öppnades möjlighet till avdrag för fondavsättning vid taxeringarna åren 1954—1956.

För att förhindra att bestämmelserna utnyttjas i skatteundandragande syfte eller eljest åsamkar det allmänna skatteförluster kräves för avdragsrätt, att den skattskyldige ställt bankgaranti för det skattebelopp, som debiteras, om någon ersättningsanskaffning inte kommer till stånd under ansåndstiden. Detta skattebelopp har, beräknat efter schablonmässiga grunder, ansetts motsvara halva det avsatta beloppet. Bankgarantin skall följaktligen uppgå till ett belopp som motsvarar halva fondavsättningen.

I detta sammanhang må erinras om att vissa speciella bestämmelser i kommunalskattelagen medger visst rådrum med beskattningen av ersättning i samband med förlisning och liknande.

Enligt 28 § 2 mom. kommunalskattelagen får sålunda ersättning, som uppburits vid förlust av fartyg, av den skattskyldige fritt fördelas till beskattning på högst tre år. Enligt tredje stycket punkt 4 av anvisningarna till 29 § samma lag får i det fall tillgångar, anskaffade före det aktuella räkenskapsårets ingång, avyttrats eller förlorats, därvid försäkringsersättning avtalats, med tillämpning av den s. k. nettometoden en extra avskrivning göras med ett belopp motsvarande försäljningssumman eller försäkringsersättningen. Även i fråga om varulager föreligger möjlighet att i vissa fall uppskjuta beskattningen av försäkringsersättningar. I vissa fall av lagerminskning får nämligen enligt sjätte stycket punkt 1 av anvisningarna till 41 § kommunalskattelagen avsättning ske till lagerregleringskonto fr. o. m. 1957 års taxering.

Vidare må erinras om att företagsbeskattningskommittén, ehuru den inte i sitt betänkande (SOU 1954: 19) till behandling upptagit förordningarna om eldsvådefonder och fartygsfonder, likväl som sin mening uttalat att goda skäl torde kunna åberopas för att inarbeta båda författningarna i den permanenta lagstiftningen. Frågan härom ansågs emellertid böra upptagas till

närmare prövning i ett senare sammanhang därvid författningarna tillika torde behöva göras till föremål för den översyn som betingades av efter hand vunna erfarenheter.

I anledning av i ämnet väckta motioner vid 1955 års vårriksdag förklarade sig bevillningsutskottet i sitt betänkande nr 45, under hänvisning till att de båda förordningarna om speciella investeringsfonder torde böra överses, inte vara berett att förorda, att riksdagen omedelbart antog de båda författningarna såsom permanenta. Utskottet förutsatte emellertid att den erforderliga översynen om möjligt verkställdes inom sådan tid att förslag om permanent lagstiftning i förevarande hänseende kunde föreläggas redan 1956 års riksdag.

Beträffande frågan om fortsatt giltighet av lagstiftningen om eldsvådefonder och fartygsfonder har *departementschefen* anfört bl. a. följande.

Även om 1955 års lagstiftning om konjunkturinvesteringsfonder medger större avsättningsmöjligheter och ett friare ianspråktagande av fondmedlen än den tidigare lagstiftningen i ämnet av år 1947, kan förefintliga avsättningsmöjligheter inte anses ersätta bestämmelser av den innebörd som innehålles i förordningarna om eldsvådefonder och särskilda fartygsfonder. Härutinnan synes samma bedömande böra göras som efter tillkomsten av 1947 års lagstiftning om investeringsfonder, då behov av särskilda bestämmelser om eldsvådefonder alltjämt ansågs föreligga.

De år 1955 antagna bestämmelserna i kommunalskattelagen om avskrivning och lagervärdering tillgodoser i viss mån vad man velat vinna genom bestämmelserna om eldsvådefonder och särskilda fartygsfonder. Vad angår maskiner och andra inventarier — alltså även fartyg — kan skattskyldig sålunda med tillämpning av bestämmelserna om nettometoden undvika beskattning av intäkt i anledning av förlust eller försäljning av sådana tillgångar genom att göra en särskild avskrivning med belopp motsvarande den uppburna ersättningen. Möjligheten att utnyttja nettometoden är emellertid begränsad. Härför förutsättes bl. a. att den skattskyldige har utnyttjat avskrivningsunderlag, varå den extra avskrivningen kan ske. Detta är inte fallet beträffande exempelvis s. k. enbåtsrederier i vidare mån än de kunnat ordna ersättningsanskaffningen under samma år som förlusten eller försäljningen av det äldre fartyget skett. Av det sagda torde framgå att behov alltjämt föreligger av bestämmelser rörande eldsvådefonder för inventarier samt särskilda fartygsfonder.

Vad angår varulager kan det synas vara i viss mån tveksamt, huruvida behov av särskilda bestämmelser rörande uppskov med beskattningen av ersättning för förlorade lagertillgångar föreligger, sedan avdragsrätt för avsättning till lagerregleringskonto införts från och med 1957 års taxering. Det torde emellertid inte vara möjligt att taga definitiv ställning till denna fråga, förrän erfarenhet vunnits av tillämpningen av de nya reglerna för varulagervärderingen. En lagstiftning om eldsvådefonder för lagertillgångar synes

sålunda tills vidare icke kunna undvaras, men den bör å andra sidan endast ha provisorisk karaktär.

Detta synes vidare, om hänsyn tages till det nära samband som råder såväl mellan de båda formerna av eldsvådefonder inbördes som mellan dessa fonder och de särskilda fartygsfonderna, böra medföra att frågan om en permanent lagstiftning på förevarande områden i sin helhet skjutes på framtiden för att kunna göras till föremål för ett samlat övervägande. Till förmån för ett sådant ställningstagande kan även anföras att vid en permanent lagstiftning det torde få anses önskvärt att i möjlig mån anpassa bestämmelserna till de efter 1955 års reform gällande reglerna för företagsbeskattningen. En sådan anpassning synes inte lämpligen böra ske, förrän nyssnämnda bestämmelser varit i tillämpning någon tid. Det måste också anses önskvärt att, innan en permanent lagstiftning genomföres, erhålla ytterligare erfarenheter från tillämpningen av förordningen om särskilda fartygsfonder, vilken i flera hänseenden innebär en nyhet i vår skattelagstiftning.

Med åberopande av det anförda förordrar jag att 1951 års lagstiftning om eldsvådefonder och 1954 års lagstiftning om särskilda fartygsfonder gives fortsatt giltighet under ytterligare tre år.

I fråga om de föreslagna ändringarna av bestämmelserna om eldsvådefonderna har *departementschefen* bl. a. anförts.

Enligt reglerna för den räkenskapsenliga avskrivningen får, om försäkringssättning har erhållits för förlorade inventarier, särskilt avdrag för avskrivning med tillämpning av nettometoden åtnjutas med belopp, motsvarande den uppkomna intäkten. Avdrag för avsättning till eldsvådefond för inventarier förutsätter å andra sidan endast att avdraget för visst beskattningsår inte överstiger ett belopp, motsvarande den i den skattepliktiga inkomsten för beskattningsåret ingående ersättningen för förlorade inventarier. Bestämmelsernas ordalydelse synes sålunda möjliggöra att i det fall, då nettometoden tillämpats, avdrag tillika får ske för avsättning till eldsvådefond. Ett sådant utnyttjande av reglerna är självfallet inte godtagbart. Har särskilt avdrag enligt nettometoden beviljats, bör följderna härav bli en reducering av det belopp för vilket avdrag för fondavsättning medges. Skäl att nedsätta sistnämnda avdrag föreligger emellertid inte med mindre den särskilda avskrivningen enligt nettometoden medfört att vid inkomsttaxeringen godkänts ett lägre bokfört värde å den skattskyldiges hela inventariebestånd än vad eljest kunnat ske enligt reglerna för den räkenskapsenliga avskrivningen.

Jag förordrar att bestämmelser av nyss angiven innebörd intages i 2 § av 1951 års förordning. I anslutning härtill torde få anmärkas att nettometoden lagfästas endast vid den räkenskapsenliga avskrivningen. Skulle emellertid i praxis nettometoden tillåtas även vid planerlig avskrivning, bör enligt min mening det av mig förordade stadgandet i 2 § 1951 års förordning vinna analog tillämpning.

Slutligen vill jag anmärka att förordningens bestämmelser torde få anses innebära, att ersättning för förlorade inventarier berättigar till avdrag allenast för avsättning till särskild investeringsfond för ersättande av förlorade inventarier och att ersättning för lagertillgångar berättigar till avdrag endast för avsättning till särskild investeringsfond för ersättande av förlorade lagertillgångar. Då emellertid bestämmelsernas avfattning synes kunna ge utrymme för viss tvekan på denna punkt, förordar jag att 2 § omredigeras så, att den avsedda innebörden tydligt framträder.

Vad angår de föreslagna ändringarna av bestämmelserna om fartygsfonderna har *departementschefen* anfört bl. a. följande.

Vad i det föregående anförts rörande möjligheten att samtidigt åtnjuta dels särskilt avdrag för avskrivning med tillämpning av nettometoden och dels avdrag för avsättning till eldsvådefond för inventarier äger giltighet jämväl i avseende å de särskilda fartygsfonderna. På förut anförda skäl förordar jag därför att i 2 § sistnämnda förordning införes ett stadgande av samma innebörd som förut föreslagits beträffande 2 § förordningen om eldsvådefonder.

I andra stycket av 4 § förordningen om särskilda fartygsfonder har föreskrivits att, om skattskyldig under det år, då försäljning sker, anskaffar annat fartyg, vinsten i första hand skall användas för avskrivning av detta fartyg. Därvid skall så anses som om avsättning till investeringsfond verkställts, varefter medlen omedelbart tagits i anspråk för sitt ändamål. Någon garantiförbindelse behöver i dylikt fall inte avlämnas.

Förutsättning enligt den nu gällande ordningen för att garantiförbindelse ej skall behöva avlämnas är alltså, att försäljning av fartyg och ersättningsanskaffning skett under samma beskattningsår. Erfarenheten har emellertid visat, att det skulle vara önskvärt att kunna efterge kravet på garantiförbindelse även i vissa fall, då fartygsleveransen fördröjts så att det nya fartyget levereras först efter utgången av ifrågavarande beskattningsår. För att undgå att intäkten av försäljningen beskattas måste visserligen den skattskyldige i dylikt fall göra fondavsättning under det beskattningsår, då fartyget försålts. Har emellertid det nya fartyget levererats innan taxeringen för nämnda beskattningsår sker, föreligger möjlighet att i samband med prövning av yrkandet om avdrag för fondavsättningen konstatera, att ersättningsfartyg anskaffats och att sålunda den gjorda fondavsättningen kan tagas i anspråk för sitt ändamål. Med hänsyn till det nära samband i tiden mellan fondavsättning och fondmedlens ianspråktagande som i sådant fall föreligger, bör enligt min mening kravet på garantiförbindelse på framställning av den skattskyldige kunna eftergivnas eller, om fondavsättningen inte helt konsumerats, nedsättas. En prövning synes alltså erforderlig och denna bör lämpligen ankomma på länsstyrelsen. Som allmän regel synes därvid böra gälla att kravet på garantiförbindelse i fall, varom nu är fråga, må eftergivnas, därest länsstyrelsen på grund av sin kännedom om den skatt-

skyldige och övriga föreliggande omständigheter har anledning antaga att eftergivande av säkerheten inte skulle åsamka det allmänna skatteförluster.

För att undvika osäkerhet i tillämpningen bör möjligheten att efterge kravet på garantiförbindelse begränsas till sådana fall, där ersättningsfartyget levererats före en viss dag under det taxeringsår, då taxering i första instans skall ske för det beskattningsår under vilket fartyg försålts. Jag förordar att gränsen sättes vid den 1 april under taxeringsåret.

Garantiförbindelsen tjänar enligt 2 § det ändamålet, att banken intill angivet belopp svarar för den kvarstående eller tillkommande skatt, som den skattskyldige må ha att erlægga för beskattningsår under vilket fondmedel, vilka icke använts för sitt ändamål, återförts till beskattning. Enligt 4 § i förordningen må investeringsfond tagas i anspråk för avskrivning å under beskattningsåret anskaffat fartyg. Vidare gäller enligt 12 § att, då fondavsättningen i sin helhet tagits i anspråk för sitt ändamål, garantiförbindelsen skall återställas.

Det har yppats tvekan om innebörden av det sagda är, att ianspråktagande av investeringsfond har skett redan när ett ersättningsfartyg anskaffats och — såvitt angår bokföringsskyldig — avskrivning skett i den löpande bokföringen, eller om ianspråktagandet skall anses ha skett först när fondmedlen i fastställt bokslut tagits i anspråk för avskrivning å ersättningsfartyg. Frågeställningen är med andra ord, huruvida garantiförbindelsen kan återställas redan under det beskattningsår, då ersättningsfartyg anskaffats, eller om så kan ske, först sedan det vid den skattskyldiges taxering konstaterats, att de avsatta fondmedlen tagits i anspråk i enlighet med förordningens bestämmelser.

Ifrågavarande spörsmål har betydelse i sådana inte ovanliga fall, då garantiförbindelse kunnat erhållas endast genom att likviden för det avytttrade fartyget deponerats hos vederbörande bank såsom säkerhet. Erfarenheten har visat att bankerna gått med på att lösgöra depositionen endast i samband med att garantiförbindelsen återställs. Härav följer att, därest förbindelsen inte skulle kunna återställas förrän taxeringen avslutats för det beskattningsår under vilket ersättningsfartyg anskaffats, svårigheter skulle kunna uppstå för den skattskyldige att finansiera anskaffningen. I praxis synes även ha förekommit, att förbindelsen återställts till den skattskyldige redan under beskattningsåret. Förutsättning för sådant medgivande synes ha varit, förutom att fråga varit om en trovärdig skattskyldig, att denne i avgiven förklaring förbundit sig att taga investeringsfonden i anspråk för avskrivning å fartyget.

För egen del finner jag, att ändamålet med förordningen skulle vara i viss mån förfelat, därest medel, som deponerats som säkerhet för garantiförbindelse, inte kunde frigöras redan i samband med anskaffning av nytt fartyg. På grund härav och då en uttrycklig reglering av förevarande spörsmål synes önskvärd förordar jag att bestämmelser intages i förordningen av innebörd, att garantiförbindelse må kunna återställas redan under be-

skattningsåret efter prövning av omständigheterna i varje särskilt fall. Att garantiförbindelsen skall kunna återställas förutsätter att hela investeringsfonden kan tagas i anspråk för avskrivning. Detta är fallet, då anskaffningskostnaden å det nya fartyget — efter avdrag för tidigare eventuellt åtnjutna avdrag för nedskrivning å leveranskontrakt — motsvarar eller överstiger garantiförbindelsens dubbla summa. Även om anskaffningskostnaden, beräknad på sätt nyss sagts, är lägre bör emellertid enligt min mening garantiförbindelsen kunnat återställas, därest ny garantiförbindelse å det mindre belopp, som därefter erfordras, samtidigt avlämnas till länsstyrelsen.

Det torde vara vanligt att anskaffning av ersättningstonnage sker genom beställning av nya fartyg. Med nuvarande leveranstider hos varven, vilka kan uppgå till 3 å 4 år, under vilken tid beställaren måste inbetala till varvet större delen av det kontraherade priset för det nybyggda fartyget, innebär det en avsevärd ansträngning av beställarens ekonomi att både fullgöra dessa inbetalningar till varvet och samtidigt tillhandahålla banken erforderliga säkerheter för bankgarantin. Även i nu avsedda fall bör öppnas möjlighet att lösgöra deponerade medel genom avlösning av garantiförbindelsen. Efter övervägande av olika på frågans bedömande inverkan omständigheter förordar jag att, om skattskyldig har tecknat kontrakt om nybyggnad av fartyg, som skall levereras inom fondavsättningens giltighetstid, länsstyrelsen må besluta om nedsättning av bankgarantin med ett belopp som motsvarar hälften av vad den skattskyldige styrker sig ha i enlighet med kontraktet inbetalt till varvet. I anslutning härtill bör framhållas, att en avsevärd tid kan komma att förflyta, innan det nya fartyget levereras. Under denna tid skulle i den mån garantibeloppet nedsättes säkerhet saknas för de skatter som kan komma att påföras, därest investeringsfonden trots allt inte skulle tagas i anspråk för sitt ändamål — kontraktet till det under byggnad varande fartyget kan ju t. ex. överlätas å annan. Med tanke härpå synes en viss försiktighet böra iakttagas vid lämnande av medgivande varom nu är fråga. Medgivande till nedsättning av garantibeloppet torde sålunda icke böra lämnas med mindre länsstyrelsen har skäl antaga, att leveranskontraktet kommer att fullgöras samt att fartyget skall levereras inom sådan tid att fonden kan utnyttjas för avskrivning av detsamma. Om förskotts- eller dellikvid, varom nyss varit tal, sker redan under beskattningsåret eller i allt fall före den 1 april nästa år, bör skyldigheten att tillhandahålla säkerhet kunna på motsvarande sätt begränsas. Härvid bör länsstyrelsen redan innan garantiförbindelse lämnas, kunna meddela beslut i frågan. Jag förordar, att en bestämmelse av sådan innebörd upptas i 4 §.

Jag får i detta sammanhang anmäla att i en till finansdepartementet den 15 april 1954 inkommen skrivelse riksskattenämnden framhållit, att garantiförbindelse, avfattad i enlighet med bestämmelserna i andra stycket av 2 §, torde innebära att banken, så snart fondmedel återförts till beskattning, intill angivet belopp svarade för hela den återstående eller tillkommande skatt, som för ifrågakvarande år kunde komma att påföras den

skattskyldige, oberoende av i vad mån denna skatteskuld uppkommit i följd av återföringen.

I anledning härav får jag erinra om att företagsbeskattningskommittén i sitt förslag till förordning om särskilda fartygsfonder, vilket förslag ligger till grund för nu gällande förordning i ämnet, behandlat föreliggande spörsmål. Kommittén uttalade att, om endast en del av fondavsättningen återfördes till beskattning, allenast så stor del av garantibeloppet, som motsvarade halva det till beskattning återförda beloppet, kunde utnyttjas för att erhålla täckning för skatt. Behövde garantiförbindelsen inte vid sådan delvis återföring tagas i anspråk, reducerades ändock garantibeloppet med ett belopp motsvarande halva den återförda fondavsättningen. — Kommitténs sålunda gjorda uttalanden har ej mött erinran under vare sig departements- eller riksdagsbehandlingen av lagstiftningen om särskilda fartygsfonder. Då emellertid frågan synes ha vållat tvekan, vill jag inte motsätta mig att uttryckliga bestämmelser av den innebörd kommittén angivit intages i förordningen.

Utskottet. I den föreliggande propositionen har föreslagits, att bestämmelserna om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar samt om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg, vilka bestämmelser gäller t. o. m. innevarande års taxering, skall tillämpas jämväl vid taxering åren 1957—1959. Samtidigt föreslås vissa jämkningar i de nuvarande bestämmelserna.

I likhet med departementschefen finner utskottet behov fortfarande föreligga av bestämmelser om avsättning till eldsvådefond för inventarier och till särskild fartygsfond. Innan tillräcklig erfarenhet vunnits av tillämpningen av de år 1955 antagna reglerna för värdering av varulager, synes icke heller kunna komma i fråga att slopa bestämmelserna om avsättning till eldsvådefond för förlorade lagertillgångar. Enligt utskottets mening bör därför ifrågavarande bestämmelser förlänas förlängd giltighet.

Såsom framgår av den tidigare lämnade redogörelsen har departementschefen i propositionen angivit flera skäl, som enligt hans mening talade för ett bibehållande tills vidare av ifrågavarande bestämmelsers provisoriska karaktär. Bland annat har därvid anförts, att vid en permanent lagstiftning bestämmelserna borde anpassas till de efter 1955 års reform gällande reglerna för företagsbeskattningen, men att en sådan anpassning lämpligen icke borde ske förrän sistnämnda regler tillämpats någon tid. Vidare vore det önskvärt att erhålla ytterligare erfarenhet från tillämpningen av förordningen om särskilda fartygsfonder. Frågan om en permanent lagstiftning på förevarande områden borde därför enligt departementschefens mening skjutas på framtiden för att kunna göras till föremål för ett samlat övervägande.

De skäl som departementschefen anført för sitt ställningstagande finner även utskottet tala för att lagstiftningen på förevarande område tills vidare bör bibehålla sin provisoriska karaktär. Utskottet tillstyrker sålunda att 1951 års förordning om eldsvådefonder och 1954 års förordning om särskil-

da fartygsfonder gives fortsatt giltighet under ytterligare tre år. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang understryka önskvärdheten av att bestämmelserna rörande avsättning till dylika fonder så snart lämpligen kan ske permanent införlivas med vårt skattesystem.

I syfte att bringa bestämmelserna i förevarande två förordningar i bättre överensstämmelse med de år 1955 antagna nya reglerna för företagsbeskattningen föreslås i propositionen viss ändring i 2 § av 1951 års förordning och i 2 § av 1954 års förordning. Ändringarna, som är påkallade för att förhindra att avdragsreglerna utnyttjas dubbelt, innebär att i det fall, då inventarier förlorats eller fartyg avyttrats och den skattskyldige åtnjutit en extra avskrivning motsvarande försäkringsersättningen eller försäljningssumman, avdraget för avsättning till investeringsfond skall minska med det belopp varmed inventariebeståndets bokförda värde nedbringats genom den extra avskrivningen. Utskottet har icke något att erinra mot denna ändring.

De ändringar i 1951 års förordning om eldsvådefonder, som i övrigt föreslagits i propositionen, föranleder ej erinran från utskottets sida.

Såvitt avser förordningen om särskilda fartygsfonder föreslås i propositionen — utöver den redan berörda ändringen i 2 § — vissa ändringar i syfte att ernå en smidigare tillämpning. Sålunda föreslås att länsstyrelsen redan under det beskattningsår, då nytt fartyg anskaffas, skall äga återställa den garantiförbindelse som den skattskyldige enligt förordningens bestämmelser har att lämna såsom säkerhet för det skattebelopp som debiteras, om ersättningsanskaffning ej kommer till stånd. Vidare förordas i propositionen att möjlighet införes för länsstyrelse att efter särskild prövning eftergiva kravet på garantiförbindelse då ersättningsfartyg levereras efter beskattningsårets utgång men före den 1 april under taxeringsåret. Ytterligare föreslås att, om skattskyldig tecknat kontrakt om nybyggnad av fartyg, länsstyrelsen skall kunna förordna om nedsättning av garantibeloppet i den mån likvid erlægges enligt kontraktet. Nu nämnda ändringsförslag, vilka samtliga syftar till att underlätta finansieringen av ersättningsfartyg, föranleder icke erinran från utskottets sida.

Slutligen har i propositionen föreslagits, att i förordningen om särskilda fartygsfonder skall intagas en bestämmelse rörande ianspråktagandet av garantiförbindelse. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall, då fondavsättning delvis återföres till beskattning, garantiförbindelse inte få tagas i anspråk för sitt ändamål för ett större belopp än halva den återförda fondavsättningen. Förslaget i denna del tillstyrkes.

De föreliggande författningsförslagen i övrigt föranleder ej erinran eller särskilt uttalande från utskottets sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 42, antaga de vid propositionen fogade förslagen till

1) förordning om ändrad lydelse av 1 och 2 §§ förordningen den 11 maj 1951 (nr 230) med provisoriska bestämmelser om särskilda investeringsfonder för ersättande av förlorade inventarier och lagertillgångar; samt

2) förordning om ändring i förordningen den 19 februari 1954 (nr 40) med provisoriska bestämmelser om särskild investeringsfond för ersättande av avyttrat fartyg.

Stockholm den 28 februari 1956

På bevillningsutskottets vägnar:

ADOLV OLSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Heüman, Spetz, Franzon, Gustaf Elofsson, Eriksson, Snygg*, Söderquist, Velande, Niklasson och Thun*; samt

från andra kammaren: herrar Olsson i Gävle, Kristensson i Osby, Orgård*, Sundström*, Nilsson i Svalöv, Brandt*, Vigelsbo, Kollberg*, Andersson i Sundsvall* och Persson i Appuna*.

* Icke närvarit vid justering av betänkandet.